



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

Cap. XVIII. Generalis artium divisio, & ex quibus sit rhetorica.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12945

quam genere differat. ¹ Sed nec illa omittenda sunt, qua in re alius se inartificialiter, alius artificialiter gerat, in ea esse artem: & in eo quod qui didicerit, melius faciat, quam qui non didicerit, esse artem. Atqui non solum doctus indoctum, sed etiam doctior doctum in rhetorices opere superabit, neque essent ejus aliter tam multa præcepta, tamque magni qui docerent. Id quod cum omnibus confitendum est, tum nobis præcipue qui rationem dicendi à bono viro non separamus.

les, utriusque eadem est materia, ut duntaxat peculiari quadam re differant. Idem.

¹ Sed nec illa.] Hoc argumentum sumptum est ex initio Rhetorices ad Theodecten. Idem.

C A P. XVIII.

Generalis artium divisio, & ex quibus sit rhetorica.

19 **C**UM sint autem artium alia posita in inspectione, id est cognitione & æstimatione rerum, ¹ qualis est *Astrologia*, nullum exigens actum sed, ipso rei, cujus studium habet, intellectu contenta, quæ *θεωρητικὴ* vocatur: ² Alia in agendo, quarum in hoc finis est, & ipso actu perficitur, nihilque post actum operis, relinquit quæ *πρακτικὴ* dicitur, qualis est *saltatio*: Alia in effectu, quæ operis quod oculis subjicitur, ³ consummatione finem accipiunt, quam *ποινητικὴ* appellamus, qualis est *pictura*: fere judicandum est *rhetoricen* in actu consistere. Hoc enim quod est officii sui perficit. atque ita ab omnibus dictum est. Mihi autem videtur etiam

Constituto genere, ex arte est genus in differentias partiri, ut scias sub qua specie sit collocandum id de quo quæras. itaque colligit *rhetoricam* artem esse activam, nonnihil tamen reliquis artibus assumere. Turneb.

¹ Qualis est *Astrologia*.] Ita denominantur artes à majori parte: alioqui si propius inspicias, in omnibus intelliges esse speculationem & actionem. Idem.

² Alia in agendo.] Rodolphus Agr. dividit artes in *theoreticas*, *practicas*, & *logicas*: ac sub practica complectitur & *ποινητικὴν*. Galenus vero quartam etiam efficit artem, quam appellat *κρητικὴν*, quæ non est in opere, sed in rei alicujus adeptione, cujusmodi est *venatoria*. Idem.

³ Consummatione finem accipiunt.] In script. codicib. legitur, *consummationem non finem accipiunt*.

1 In

ex illis cæteris artibus multum assumere. Nam & potest aliquando ipsa res inspectione esse contenta. Erit enim *rhetorice*¹ in oratore etiam tacente: & si desierit agere, vel proposito vel aliquo casu impeditus, non magis desinet esse orator, quam Medicus, qui curandi fecerit finem. Nam est aliquis, ac nescio an maximus etiam ex secretis studiis fructus, ac tum pura voluptas literarum, cum ab actu, id est opera recesserunt,² & contemplatione sui fruuntur. Sed effectivè quoque aliquid simile scriptis orationibus, vel historiis (³ quod ipsum opus in parte oratoria merito ponimus) consequetur. Si tamen una ex tribus artibus habenda sit, quia maximus ejus usus actu continetur, atque est in eo frequentissima, dicatur *activa*, vel *administrativa*. Nam & hoc ejusdem rei nomen est.

1 *In oratore etiam tacente.*] Nulla est ars, quantumvis in actu posita, quæ non aliquid habeat speculationis. & certe cum artes sint posita in habitu potius quam actu, orator etiam tacens rhetoricen habebit. *Turneb.*

2 *Et contemplatione sui fruuntur.*] Nam ipse actus potius ad corpus refertur, contemplatio vero & commentatio ad

animum: inde porro opus manat: quare maxima artis portio in contemplatione est. *Idem.*

3 *Quod ipsum opus, &c.*] Cic. lib. 2. de orat. imprimis oratorium esse censet, eleganter historiam scribere. quod etiam tradit lib. primo de Legibus. *Idem.*

C A P. XIX.

Utra plus conferat eloquentiæ, ars, an natura.

SCIO quæri etiam, *naturane* plus ad eloquentiam conferat, *an doctrina*. Quod ad propositum quidem nostri operis nihil pertinet: nec enim consummatus orator nisi ex utraque fieri potest: plurimum tamen referre arbitror, quam esse in hoc loco quæstionem velimus. ²⁰ Nam si parti utrilibet

Quæstio hæc ex superioribus pendet. Nam cum refutarit eos qui in natura ponebant, probavitque necessariam esse artis cognitionem, postquam rhetoricam esse artem probavit, merito hac de re quærit. de qua ita statuit, ut mediocres oratores plus naturæ de-

beant, consummati plus doctrinæ. *Turnebus.*

1 *Nam si parti.*] Hæc quæstio tractatur à Cicero lib. primo de orat. & à Platone in Phædro. hanc porro sententiam Fab. duxit ex oratione Cic. pro Archia. *Idem.*

I *Parium*